

עפ"א 5401/08/19 - וליד חאלד ג'ראד, ג'ראד חאלד, ג'ראד עומר, ג'ראד קאסם נגד מדינת ישראל - רשות מקרקעי ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
עפ"א 5401-08-19 ג'ראד ואח' נ' מדינת ישראל 05 מרץ 2020

בפני הרכב כב' השופטים:
י. גריל, שופט עמית [אב"ד]
כ. סעב, שופט
ש. שטמר, שופטת עמיתה
המערערים:

1. וליד חאלד ג'ראד
2. ג'ראד חאלד
3. ג'ראד עומר
4. ג'ראד קאסם

נגד
המשיבה:
מדינת ישראל - רשות מקרקעי ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז חיפה (אזרחי)

ב"כ המערער 1: עו"ד דאוד נפאע

ב"כ המערערים 2-4: עו"ד אליאס אבו אלזאלף

ב"כ המשיבה: עו"ד הגב' לימור ברקוביץ

פסק דין

מבוא:

1. לפנינו ערעור על החלטת בית משפט השלום בקריות (כב' השופט ש. ארדמן) (להלן: "**בית משפט השלום**"), שניתנה ביום 3.7.19, בת"א 3036-11-17, לפיה נעתר בית משפט השלום לבקשת המשיבה על פי פקודת בזיון בית משפט (להלן: "**פקודת בזיון בית משפט**" או "**הפקודה**") והורה כדלקמן:

1. אני גוזר על המשיבים כולם קנס בפועל בסך 100,000 ₪.

2. המשיב 1 ידאג עד ליום 4.8.19 להרוס את כל מה שנבנה ממועד מתן צו המניעה הארעי ביום 2.11.17. ככל ולא ייהרס עד המועד האמור, ישלם המשיב 1 קנס נוסף בסך 100,000 ₪

נוספים.

3. המשיבים 2-4 ידאגו עד לתאריך 4.8.19 להרוס את כל מה שנבנה מתאריך 30.12.18 - מועד מתן החלטת בית המשפט כנגדם בעניין זה, ככל ולא יהרסו עד המועד האמור ישלמו המשיבים 2-4 קנס נוסף בסך 100,000 ₪ נוספים.

4. ככל ועד לתאריך 1.9.19 לא ייהרס כאמור לעיל בסעיפים 2-3, ייאסרו המשיבים עד אשר יקיימו את הצו.

5. אני מחייב את המשיבים בהוצאות הבקשה הנוכחית לשלם למבקשת סך של 10,000 ₪. - ("להלן: "ההחלטה").

2. על החלטה זו הוגש הערעור שבפנינו וביחד עם הערעור הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה.

הבקשה לעיכוב ביצוע נדונה בפני כב' השופטת תמר נתנאל שרון שדחתה אותה ביום 25.8.19.

על ההחלטה הדוחה את הבקשה לעיכוב ביצוע, המערערים לא השיגו.

רקע:

3. תחילתו של ההליך, בתובענה אזרחית שהגישה המשיבה ביום 1.11.17, נגד המערער 1 ואדם אחר - (להלן: "האחר"), בת"א 3063-11-17 (להלן: "התיק העיקרי"), בגין פלישת המערער והאחר למקרקעין אשר חלקם בבעלות המשיבה, שהם 1/2 חלקים בלתי מסוימים בחלקה 73 בגוש 10268, שבשפרעם - (להלן: "המקרקעין") ובגין ביצוע עבודות הכשרה ונטיעה, לרבות יציקת יסודות לבית מגורים, ללא הסכמת המשיבה וללא רשותה.

4. כל הצדדים הם בעלי זכות בחלקים בלתי מסוימים במקרקעין, אשר היו, אותה עת (ביחד עם חלקה אחרת), בהליך הסדרה (הכנת תכנית איחוד וחלוקה).

בכתב התביעה נטען, כי מדובר בעבודות הנעשות ללא רשות וללא זכות וכי הן עלולות לסכל תכנית איחוד וחלוקה, הנמצאת בהליכי תכנון ולמנוע שיווק המגרשים על ידי המשיבה. לפיכך, התבקש צו מניעה קבוע, האוסר על המערער 1 והאחר ו/או מי מטעמם לבצע כל פעולה במקרקעין.

5. ביום 2.11.17, ניתן, במסגרת התיק העיקרי, צו מניעה ארעי, האוסר על ביצוע עבודות בנייה במקרקעין ובדיון שהתקיים ביום 13.11.17, ניתן, בהסכמת הצדדים צו מניעה זמני, כמבוקש, שתוקפו עד למתן פסק דין בתיק העיקרי - (להלן: "צו המניעה" או "הצו").

6. צו המניעה הופר, שוב ושוב והמשיבה הגישה מספר בקשות לפי פקודת בזיון בית משפט במטרה להביא לידי אכיפת הצו.

הבקשות לבזיון בית משפט:

7. ההחלטה נשוא הערעור עוסקת בהליך רביעי, בתיק זה, לפי פקודת בזיון בית משפט.

8. הבקשה הראשונה:

הוגשה בתיק העיקרי, ביום 16.11.17, לאחר שהתברר למשיבה, שהמערער 1 מפר את צו המניעה וממשיך בעבודות הבנייה.

9. ביום 27.11.17, הגישו הצדדים הודעה מוסכמת, במסגרתה התחייב מערער 1 לקיים את הצו ושלא יעשה כן, ישלם קנס בסך 1,500 ₪ לכל יום הפרה, זאת - מבלי לגרוע מזכות המדינה לבקש סעדים נוספים. לפיכך, בוטל המועד שנקבע לדיון בבקשה.

10. הבקשה השנייה:

במסגרת הבקשה שהוגשה ביום 31.5.18, נטען כי המערער 1 ממשיך להפר את הצו בדרך של ביצוע עבודות בניה. בהחלטה שניתנה ביום 9.7.18, קבע בית משפט השלום, שהוא אינו מקבל את גרסתו של המערער 1, לפיה אין לו שליטה על בניו שהמשיכו בבנייה וקבע כי המערער 1 הפר את הצו ואת ההתחייבות שנתן במסגרת הבקשה הראשונה; לפיכך חייב בית משפט השלום את המערער 1 בתשלום קנס בפועל, בסך 20,000 ₪, וכן בקנס יומי בסך 1,500 ₪; על כל הפרה עתידית שתבצע על ידו או על ידי בניו או מי מטעמו.

כמו כן ניתן צו עשה, המחייב את המערער 1:

"להרוס את כל מה שנבנה בניגוד לצו המניעה הזמני שניתן ביום 12.11.17, היינו את כל מה שנבנה מעל ליסודות המבנה בו עסקין וזאת בתוך 30 יום מהיום. צו עשה זמני זה הינו גם כלפי המשיבים

הנוספים אשר צורפו לדין "...

בנוסף, חויבו המערערים ואדם נוסף, בהוצאות הבקשה ובשכ"ט עו"ד בסך כולל של 5,000 ₪.

על החלטה זו (מיום 9.7.18) הגיש המערער 1 ערעור שנדון בבית משפט זה (הרכב כב' השופטים: י. גריל, ב. ברזיו ו- א. אלון), בעפ"א 17528-08-18, ושבו ניתן פסק דין ביום 22.11.18, לפיו נתקבל חלקית הערעור במובן זה שצו עשה להריסת מה שנבנה בוטל; אך יתר חלקי הערעור נדחו.

11. בהמשך, ביום 16.7.18, תוקן כתב התביעה על ידי הוספת בניו של המערער 1, שהינם המערערים 2 עד 4 וצו המניעה הוחל גם עליהם וכי ביום 18.7.18 הוגש שוב כתב תביעה מתוקן, נגד כל המערערים והאחר, ובו התבקשו צו מניעה קבוע, צו פינוי וצו הריסה של מה שנבנה. נזכיר כי הצו הזמני ניתן ביום 12.11.17.

12. הבקשה השלישית:

ביום 9.12.18, הוגשה בקשה זו, בה נטען כי המערערים והאחר ממשיכים ומפרים את צו המניעה. בשלב זה כבר הושלמה בניית שלד הקומה הרביעית בבניין.

ביום 30.12.18, הוגשה הודעה מוסכמת, מטעם הצדדים, במסגרתה הודיעו המערערים 2 עד 4, כי הם מצהירים שצו המניעה חל עליהם והם מתחייבים שלא להמשיך בבנייה.

המערערים התחייבו להפקיד בקופת בית משפט השלום סך של 10,000 ₪ והמשיבה ויתרה על תשלום הקנס בתנאי שהעבודות לא תימשכנה. כן סוכם, שעל כל יום הפרה ישלמו המערערים קנס בסך 1,500 ₪.

13. בין לבין, בדיון בתיק העיקרי ביום 19.12.18, הודיע ב"כ המשיבה כי בכוונת המשיבה להגיש תביעה לפירוק שיתוף במקרקעין וכי, במקביל, עומדת המשיבה על כך שהבנייה לא תימשך.

14. ביום 30.4.19 הוגשה הודעה מטעם המשיבה, ממנה עלה כי המערערים ממשיכים להפר את צו המניעה ואף לא הפקידו את הסך של 10,000 ₪.

15. הבקשה הרביעית:

ביום 27.5.19, הוגשה הבקשה הרביעית נשוא תיק זה, לפי פקודת בזיון בית משפט. בשלב זה, כבר הושלמה

בניית ארבעת הקומות ואף הותקנו חלונות בקומה הרביעית ובוצעו עבודות גמר בכל הקומות.

בעקבות בקשה זו ניתנה החלטת בית משפט השלום עליה מונח בפנינו ערעור המערערים.

החלטת בית משפט השלום:

16. בית משפט השלום דחה את טענת המערערים לפיה הדרך היחידה להחזיר את המצב לקדמותו, היא הגשת תביעה חדשה למתן צו הריסה.

בית משפט השלום קבע, כי:

"מטרת הליכי בזיון בית משפט הינה צופה פני עתיד ולא צופה פני עבר. עם זאת, לבית המשפט סמכות במסגרת הליכים אלה לדאוג כי ככל והופר צו בניה שניתן על ידו, יינתן צו להחזיר מצב לקדמותו ובכך יובטח כי צו המניעה כפי שניתן במקורו יחזור על כנו וימנע הפרה עתידית שלו. קבלת שיטתם של המשיבים משמעותה כי באפשרותם "לשחק" משחקי חתול ועכבר עם הצד שכנגד ובכך להשיג את מטרתם אותה ביקש בית המשפט למנוע" (שם, בעמ' 33, שורות 14-18).

עוד קבע בית משפט השלום, כי :

"בענייננו לא ניתן לקבל מצב, על פיו מקום בו לא היה מבנה כלל אלא תחילת יציקת יסודות יהפוך למבנה מושלם בן 4 קומות שבו מתגוררים אנשים וזאת בניגוד לצווי בתי משפט. יכול ולטענת המשיבים יזכו בקרקע במסגרת הליך עיקרי, היה עליהם להמתין עד להכרעה בתיק העיקרי, ולא ההיפך שעל המבקשת שרוצה להגן על מצב קיים לרדוף אחרי המשיבים אולי יהרסו את מה שנבנה. ככל והמבקשים לטענתם נקלעו למצב של חוסר דיור היה עליהם לפעול לשכור דירה או מבנה אחר למגוריהם ולא להפר בריש גלי את צווי בית המשפט" (שם, בעמ' 33, שורות 27-32).

17. בסופו של יום, קבע בית משפט השלום כי מאחר והקנסות והצווים המורים למערערים על תשלום קנס יומי כפי שהוסכם בין הצדדים, לא הועילו, הרי שלא ניתן אלא לקבוע סנקציות חמורות הרבה יותר במסגרת הבקשה הנוכחית ולכן הטיל בית משפט השלום על המערער את הסנקציות כמפורט ברישא של פסק דין זה בסעיף 1 דלעיל.

טענות המערערים:

18. לטענת המערערים טעה בית משפט השלום עת נתן סעד שלא נתבקש ע"י המשיבה בבקשתה לפי פקודת בזיון בית משפט (הן צו ההריסה והן צו המאסר). עוד טענו המערערים כי טעה בית משפט השלום עת נתן סעד שאינו בסמכותו ותוך חריגה מסמכות. לטענתם, המחוקק לא העניק סמכות כזו (צו הריסה) במסגרת הדיון בבקשה לפי פקודת בזיון בית המשפט.
19. עוד טענו המערערים, כי בית משפט השלום התעלם מהנסיבות המיוחדות של המקרה ומהנסיבות האישיות המיוחדות של המערערים ושל התיק ובמיוחד העובדה כי קיים סיכוי טוב מאוד כי המקרקעין יחולקו באופן שהמשיבה תקבל את זכויותיה בחלקים אחרים במקרקעין, חלקים שנמצאים מחוץ לשטח המגרש המוחזק ע"י המערערים ועליו הקימו את המבנה.
20. המערערים ציינו, כי התוצאה של החלטת בית משפט השלום הינה הריסת מבנה דירות למגורים, תוך פינוי המערערים מדירתם והשארתם ללא קורת גג, כאשר סעד כזה אפילו לא נתבקש ע"י המשיבה.
21. בדיונים שהתקיימו בפנינו חזר ב"כ המערער על תמצית הטענות שבערעור והדגיש כי בית המשפט רשאי היה רק להטיל קנס או לצוות על מאסר, אך לא היתה לו סמכות ליתן צו הריסה.

טענות המשיבה:

22. המשיבה סבורה כי אין כל הצדקה להתערב בהחלטת בית משפט השלום וביקשה לדחות את הערעור, תוך חיוב המערערים בהוצאות משמעותיות.
23. המשיבה הדגישה כי המערערים עשו פעולות של בניה, הקמת מבנה משלב יציקת הרצפה ובהמשך אכלוסו בניגוד לדין, בניגוד להחלטות שיפוטיות, בניגוד לסנקציות שהוטלו על המערערים ובניגוד להתחייבויות שנתנו המערערים על פי הסכמות שהתגבשו עם המשיבה.
24. המערערים מפרים פעם אחר פעם את הצווים השיפוטיים, ביוזעין וברגל גסה וכי הגשת הערעור דנן נועדה "להרוויח" זמן כשקיים חשש ממשי שהם עתידים להמשיך בבנייה ולסיימה במלואה ובאכלוס המבנה במטרה לקבוע "עובדות בשטח".
25. לטענת המשיבה, די בעיון בבקשה לפי פקודת בזיון בית משפט שהוגשה, כדי ללמד כי נתבקש כל סעד לרבות גם צו הריסה "וכן להורות על מאסרם או ליתן כל סעד אחר כפי שבית המשפט הנכבד ימצא לנכון בנסיבות העניין...". גם בדיון מיום 21.11.19 טענה המשיבה כי יש להשיב את המצב לקדמותו ע"י הריסת המבנה ולעניין זה הפנתה לפסק דין בהמ' 816/69 עכווי נ' קיאל פד"י כ"ד (1) 318 - (להלן: "עכווי"), וטענה כי על פי ההלכה שנקבעה בפסק דין עכווי אפשר להחזיר מכוח פקודת בזיון בית משפט

את המצב לקדמותו ולהוציא צו הריסה.

26. באותו דיון שהתנהל ביום 21.11.19 בפני בית משפט זה, נתבקשה המשיבה לערוך ולהמציא את תוצאות הבירור המקיף, לבקשת בית המשפט, בשאלה האם המשך קיומו של המבנה נשוא תיק זה עלול להקשות בצורה כלשהי על פירוק השיתוף המתוכנן, כפי שמוצע על ידה.

27. ביום 3.12.19 הודיעה המשיבה כי המשך קיומו של המבנה שנבנה ללא היתר ע"י המערערים שאינם בעלי זכויות בחלקה, ללא הסכמת הבעלים המשותפים, מהווה מכשול למתן צו פירוק שיתוף במסגרת התביעה שתלוייה ועומדת בבית משפט השלום בקרית. בסוף דבריה ציינה ב"כ המשיבה כי באם יחליט בית המשפט לבטל את צו ההריסה, הרי לאור הנסיבות החריגות והקיצוניות של המקרה הנדון, מבוקש להתנות את ביטול צו ההריסה בתשלום הקנס בפועל בסך של 100,000 ₪ ע"י המערערים לטובת הרשות וכן תשלום הוצאות הבקשה האחרונה לפי פקודת בזיון בית משפט בסך של 10,000 ₪ ולקצוב למערערים פרק זמן של מספר ימים בלבד לתשלום, ובמידה ולא ישלמו, ייוותר צו ההריסה על כנו.

דיון, הכרעה ומסקנות

28. לאחר שבחנו את החלטת בית משפט השלום, הודעת הערעור על כל מצורפיה ונימוקיה ושמענו את טיעוני הצדדים, מסקנתנו היא שיש לקבל את הערעור באופן חלקי בלבד, וכפי שיובהר בהמשך.

29. אכן המערערים פעלו בחוסר תום לב, תוך הפרות בוטות, חוזרות ונשנות, של כל הצווים שניתנו, ושל התחייבויותיהם בפני בית משפט השלום.

30. אין חולק על כך כי כל הליכי בזיון בית משפט שננקטו וכל הסנקציות שהוטלו במסגרתם, כמו גם התחייבויות שנתנו המערערים, על פי הסכמות עם המשיבה במסגרת הליכי הבזיון, לא עצרו את הבנייה וחלק מהבניין אף אוכלס ומשמש למגוריהם של חלק מהמערערים.

31. תמימי דעים אנו עם בית משפט השלום, שהמערערים אכן הפרו את כל הצווים שניתנו ואף לא קיימו את כל ההתחייבויות שנתנו בפני בית משפט השלום ולכן היה ראוי בית המשפט להטיל על המערערים את הסנקציות הקבועות בפקודת בזיון בית המשפט; אולם לסוגיית צו ההריסה שנתן בית משפט השלום נתייחס בהמשך.

32. לעניין התכלית החקיקתית שביסוד סעיף 6 לפקודת בזיון בית המשפט - ראו רע"פ 7148/98 **ארנון עזרא ואח' נ' יעל זלזניאק ואח'**, פ"ד נג(3) 337 שם נקבע, בין היתר, כי:

"... מטרתה של הוראה זו אינה עונשית אלא אכיפתית, היינו תכליתה להביא לידי כך שצווי ביתהמשפט יבוצעו ויוצאו מן הכוח אל הפועל. מטרת הסנקציה המוטלת מכוח סעיף 6 לפקודת הבזיון היא לסייע לנפגע לאכוף ביצוע החלטה שיפוטית, שלפיה זכה בדיון. מכאן הגישה, שלפיה סעיף 6 "צופה פני עתיד", והוא בא לכפות לעשות מעשה או להימנע מלעשותו "מחר" - (שם בעמ' 346).

נציין ונזכיר כאן שבענייננו; אומנם המשיבה זכתה בסעד מבית משפט השלום; אולם אין להתעלם מכך שמדובר בסעד זמני ולא סופי, מכאן שהשימוש בסנקציות הקבועות בפקודת בזיון בית המשפט במקרים בהם זכה אותו צד בסעד זמני ולא סופי; תיעשה במשורה ובזהירות רבה יותר מהמקרים בהם זכה אותו צד בסעד סופי וחלוט.

ראו גם ע"פ 5177/03 מור דנציגר - משק פרחים, פ"ד נח(4) 184, בעמ' 189, שם נקבע כי:

"תכליתה של הוראה זו היא לכפות ציות בעתיד להוראות בית-המשפט המופרות, ולא לענוש על מה שאירע בעבר. ההוראה צופה פני עתיד ולא פני עבר. היא נועדה לכוון התנהגות בעתיד ולא לענוש על התנהגות בעבר ... סמכות לחוד ושיקולדעת לחוד. גם אם ראוי ביתהמשפט להטיל סנקציה מיידית, אין זאת אומרת שתמיד ראוי להטיל אותה. הסנקציה המוטלת מכוחה של פקודת בזיון בית המשפט הינה סנקציה שתכליתה לכפות ציות להוראות ביתהמשפט. סנקציה חריפה מדי עלולה להפוך לסנקציה עונשית במהותה, ועלכן היא עלולה להחטיא את תכליתו של סעיף 6 לפקודת בזיון בית המשפט ... יש "לתפור" את הסנקציה בזהירות הראויה בהתחשב בנסיבות שעל הפרק. כמו כל החלטה שיפוטית אחרת, גם בעניין התגובה השיפוטית במסגרת הליכי ביזיון הסנקציה צריכה להיות סבירה ומידתית" (שם בעמ' 189-191).

33. בענייננו, אומנם הקנס בפועל על סך 100,000 ₪, הינו סנקציה חמורה בסכום גבוה מאוד, אם כי הסנקציה ראויה והולמת בנסיבות העניין ועומדת בדרישת הסבירות והמידתיות ולו מן הטעם שזו הפעם הרביעית שהמשיבה נאלצת להיזקק ולבקש הפעלת המנגנון לפי פקודת בזיון בית המשפט.

34. לעומת זאת, באשר לצווי ההריסה שהמערערים נדרשו לבצעם עד ליום 4.8.19, כאמור בסעיפים 2 ו-3 להחלטת בית משפט השלום, אנו סבורים שיש לבטלם, זאת מהנימוקים כלהלן, וכפי שנורה בהמשך.

35. ההחלטה נשוא הערעור ניתנה במסגרת בקשה לפי פקודת בזיון בית המשפט, שלפיה הסמכות הנתונה לבית המשפט הדין בבקשה לפי הפקודה היא הטלת קנס או מאסר, זאת מכוח סעיף 6(1) לפקודת בזיון בית משפט הקובע כי לבתי המשפט:

"... הסמכות לכוף אדם בקנס או במאסר לציית לכל צו שניתן על ידם והמצווה לעשות איזה מעשה או האוסר לעשות כל מעשה."

משמע; אמצעי האכיפה העומדים לרשות בית המשפט ולסמכותו עפ"י פקודת בזיון בית המשפט הם שניים: **"קנס" או "מאסר"**, זאת כדי להביא את המפר או לגרום לו לציית **"לכל צו שניתן על ידם והמצווה לעשות איזה מעשה או האוסר לעשות כל מעשה"**. בהוראה זו לא נאמר כי בית משפט רשאי ומוסמך לכופ אדם לציית לצוויו בדרך אחרת כגון צו הריסה.

36. בפסק דין **עכווי** נקבע כי מקום שבו יש אפשרות למפר לתקן את ההפרה ולהשיב את המצב לקדמותו, יש ליתן סעד לפי סעיף 6 לפקודת בזיון בית משפט, וכי:

"מקום שבו אדם עבר על לא-תעשה ואין לו האפשרות להשיב דברים לקדמותם, שום אמצעי כפיה לא יהיה עוד בר פועל כדי לכופ ציות ... אך מקום שיש בידי אדם להשיב את המצב לקדמותו, כופים אותו על יסוד סעיף 6 הנ"ל" (ראו שם עמ' 320 א-ז).

להערכתנו; הגישה הנ"ל כפי שבאה לידי ביטוי בפסק דין עכווי יכולה להלום מקרים בהם "הסעד בו זכה" המבקש מבית המשפט לעשות שימוש בסנקציות שבפקודת בזיון בית המשפט הינו סעד סופי או חלוט. השימוש בסנקציות שבפקודה כשמדובר בסעד זמני; יעשה במשנה רבה של זהירות.

37. יודגש כי אמצעי האכיפה שניתן להורות על הפעלתו לפי פקודת בזיון בית משפט הינו "קנס" או "מאסר" ואלה הם אמצעי הכפייה הבלעדיים האפשריים על פיה. די בעניין זה להפנות למאמרו של אורי שטרומן, **"על בזיון בית משפט (על "על בזיון בית-משפט", מאת אליעזר בן שלמה)"**, המשפט ט', תשס"ד, 533, שם נכתבו הדברים הבאים היפים גם לענייננו:

"סעיף 6(1) לפקודת בזיון בית המשפט קובע את סמכויות בית המשפט "לכופ אדם בקנס או במאסר לציית לכל צו שניתן על ידם והמצווה לעשות איזה מעשה או האוסר לעשות כל מעשה". זאת ללא הנחיה מתי הכפייה תיעשה על פי הפקודה ומתי על ידי לשכות ההוצאה לפועל. הפקודה מעמידה את אמצעי הכפייה הבלעדיים האפשריים על פיה, קנס או מאסר, אבל אין בה הדרכה, אף לא מגבלה על עצמת הכפייה" (שם, בעמ' 534).

נוסיף עוד; שאין התייחסות ואבחנה בסעיף הנ"ל בין זכיה בסעד זמני לבין זכיה בסעד סופי וחלוט.

38. זאת ועוד נפנה לפסק הדין שניתן בעפ"א 17528-08-18, ביום 22.11.18, בעניינו של המערער ע"י בית משפט זה - {(בהרכב כב' השופטים י. גריל - אב"ד, השופטת ב. בר זיו והשופטת א. אלון), (להלן **"פסק הדין הקודם"**)}, שדן בערעור על החלטה קודמת של בית משפט השלום לפי פקודת בזיון בית משפט בבקשה השניה - ראו סעיף 10 לפסה"ד לעיל, שם נאמר כבר כי:

"הפקודה אינה מסמיכה את בית המשפט להטיל צווי עשה על מי שמפרים צווים או החלטות של בית המשפט, ומכיוון שמדובר בהליך מעין-פלילי יש לפרש את הסנקציות שבית המשפט רשאי להטילן על דרך הצמצום".

באותו **"פסק הדין הקודם"**, ביטל בית המשפט הזה את הצו להריסה, משמע: בית משפט בערעור הנ"ל סבר, שאין סמכות לבית משפט השלום לנקוט בסנקציה קיצונית זו/צו הריסה, על כן לא היה מקום לחזור וליתן צו הריסה פעם נוספת.

39. כאן המקום לציין כי אומנם בפסק הדין הקודם צוין, כי **"הפקודה אינה מסמיכה את בית-המשפט להטיל צווי עשה"**, אך כדאי שנבהיר ונציין, שהכוונה היא שהסנקציות שנקבעו בפקודה למי שמפר פסק דין או החלטה שיפוטית הן קנס או מאסר.

40. הפקודה אינה מסמיכה את בית המשפט ליתן צו הריסה או צו פינוי הואיל והסנקציות שנקבעו בפקודה הינן קנס או מאסר, והן נועדו להביא לידי ביצוע הסעד או הסעדים שעליהם הורה בית המשפט בפסק הדין או בהחלטה השיפוטית שאותה מבקשים לבצע.

כך, למשל, ב- רע"א 3187/06 **דוגה נגד שבו ואח'** (20.11.06) (להלן: **"עניין דוגה"**), הורה בית משפט השלום למבקש לקיים גזר דין שניתן כנגדו עשור קודם בבית משפט השלום לפינוי סוסים, זבל וזוהמה מחצריו. ההחלטה, שם, אושרה בבית המשפט המחוזי ובבית המשפט העליון. מקרה זה הולם התייחסותנו לעיל לעניין "זכייה בסעד זמני" אל מול עניין כמו המקרה של דוגה; בו מדובר בזכיה "בסעד סופי ואף "חלוט"; שהמפר מאן לקיימו למרות חלוף השנים הרבות.

נדגיש עוד, שצו הפינוי הנ"ל לא ניתן מכח פקודת בזיון בית-המשפט, אלא במסגרת תובענה למתן צו עשה לסילוק בעלי חיים, וזאת במהלך דיון קדם משפט ראשוני מכח תקנה 143 של תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד- 1984.

41. לעומת זאת, בענייננו, כלל לא התקיים בהליך נשוא הדיון קדם משפט בבית משפט קמא (אלא רק מאוחר יותר, בתיק אחר שנפתח בגין תביעה לפירוק השיתוף שהגישה המשיבה ואשר מתבררת בפני כב' השופט מוחמד עלי) .

42. לכן, לא ניתן היה להסתמך על הסמכויות המוקנות לבית המשפט בשלב קדם המשפט, במובחן ממה שנקבע בעניין דוגה הנ"ל.

43. ההליך שעליו נסוב הערעור שבפינוי התנהל בבית משפט השלום במסגרת בקשה לפי פקודת בזיון

בית-המשפט, כשסעיף 6 שבפקודה מסמך את בית-המשפט: "לכופ אדם בקנס או מאסר לציית לכל צו..." ואין מקום לחרוג מאמצעי הכפייה שקבע המחוקק במסגרת זו.

44. בענייננו, ראוי להעיר, שבבקשות השונות לפי פקודת בזיון בית משפט, שהגישה המשיבה לבית משפט השלום **לא** התבקש מתן צו הריסה, אלא נטען, שלמרות צו המניעה הזמני ממשיך המערער (ובהמשך: המערעים) בביצוע עבודות בניה במקרקעין, ומכאן העתירה לכופ על המערער/ים לציית לצו המניעה הזמני על ידי השתת קנס או מאסר.

כאמור, בבקשותיה של המשיבה לא הייתה עתירה, **בוודאי לא מפורשת**, למתן צו הריסה.

יתר על כן, הפסיקה קובעת:

"השימוש באמצעי האכיפה המצויים בפקודת בזיון בית-המשפט ייעשה, ככלל, במשורה ובמקרים חריגים, ורק כאשר אין בנמצא אמצעים פוגעניים פחות לאכיפת ההוראה השיפוטית הרלוונטית" (רע"א 5534/14 לוגסי נ' ארגון מגדלי הדגים (19.8.14), בפסקה 12).

ובנוסף נקבע כי:

"אמצעי האכיפה שבסעיף 6 לפקודת בזיון בית-המשפט צופים פני עתיד, ומהווים אמצעים שיוריים שאין מקום להפעילם מקום שישנה דרך חילופית להשיג את תכלית האכיפה" (רע"א 9191/05 גיורא מלר נ' יעל כהן (6.1.10) בפסקה 11).

ראו גם: רע"א 3888/04 שרבט נ' שרבט, פ"ד נ"ט (4) 29, 57-58.

45. יחד עם זאת, במקרה שבפנינו לא נוכל להתעלם מטענות באי כוח המדינה שחזרו ופנו לבית משפט השלום והלינו על כך שהמערעים "פועלים נמרצות לביצוע השלמה של מבנה המגורים במקרקעין מושא הצווים הנ"ל" וכי הם "מפרים ברגל גסה וביודעין את צו המניעה הזמני מיום 13.11.17" ואף את ההסכמות שהושגו בין הצדדים מיום 27.11.17 ומיום 30.12.18, הסכמות שקיבלו תוקף של החלטה על ידי בית משפט השלום.

46. התוצאה היא, שכיום, מעט למעלה משנתיים מאז ניתן צו המניעה הזמני מיום 13.11.17 (הצו הארעי ניתן ביום 2.11.17) ניצב על המקרקעין מבנה בן ארבע קומות.

47. משנראה, כי המערערים מתנהלים כאילו אין מורא החוק עליהם אין מנוס מלנקוט סנקציות שתהיינה אפקטיביות ובלבד שתהיינה מושתתות על סמכות שבדין.

48. לפיכך, החלטת בית משפט השלום מיום 3.7.19 להטיל על המערערים, ביחד, תשלום קנס בסך 100,000 ₪, ובנוסף את הוצאות הבקשה מיום 27.5.19 בסך 10,000 ₪, היא ראויה ואין להתערב בה.

49. עתה עלינו ליתן דעתנו לסנקציות הנוספות שקבע בית משפט השלום בהחלטתו מיום 3.7.19:

חייבו של המערער מס' 1 (אביהם של המערערים מס' 2-5) להרוס עד 4.8.19 את כל אשר נבנה מאז צו המניעה הארעי מיום 2.11.17, שאם לא כן יחויב בתשלום קנס נוסף בסך 100,000 ₪, וחייב המערערים מס' 2-5 להרוס עד 4.8.19 את כל אשר נבנה מאז 30.12.18 (מועד מתן החלטת בית-משפט השלום כנגדם), שאם לא כן יחויבו בתשלום קנס נוסף בסך 100,000 ₪.

עוד הורה בית-משפט השלום, שככל שהאמור לעיל לא ייהרס עד 1.9.19 ייאסרו המערערים עד שהצו יקוים.

בעניין זה איננו רואים עין בעין עם בית-משפט השלום.

כוונתנו בעיקר לכך, שלא ניתן להתעלם מן העובדה שבמקביל להליך צו המניעה שבמהותו זמני ולא סופי מתנהלת בבית משפט השלום, בפני כב' השופט מוחמד עלי, תובענה לפירוק שיתוף במקרקעין (ת.א. 23055-05-19 **רשות הפיתוח נגד עיזבון המנוח בחוס יוסף ואח'**), ובדיון שהתנהל באותו תיק ביום 16.1.20, מסר עוה"ד יוחאי בטשא, המייצג את המשיבה בתובענת פירוק השיתוף את הדברים הבאים:

"החלק שבו מצוי הבניין שנבנה ללא היתר אינו כלול בשטח שביקשנו לעצמנו" (עמ' 16 לפרוט' ש' 15, ועמ' 17 ש' 1).

זאת על יסוד הצעה לפירוק השיתוף במקרקעין שיזמה והגישה המשיבה בעצמה.

50. **לכאורה**, עשוי לעלות מדבריו אלה של ב"כ המשיבה בהליך פירוק השיתוף, שהמבנה נשוא הדיון אינו מקשה על הליך פירוק השיתוף, אם כי כמובן, ערים אנו לכך שאין בטחון לעת הזו שכך אכן תהיה התוצאה הסופית בהליך פירוק השיתוף במקרקעין.

51. ראוי בנסיבות שכאלה לאזן במידת האפשר בין האינטרס הציבורי, על-פיו חובה לקיים את צווי בית-

המשפט ואין להרשות זלזול בצווים אלה בריש גלי, לבין האפשרות שיתברר, כי מבנה המגורים הקיים (למרות שהוקם שלא כדין), אינו פוגע במי מבעלי הזכויות שבמקרקעין אלה, באופן שאינו מצדיק את הריסתו על אתר ועפ"י צו זמני ולא סופי.

52. שיקול נוסף שעלינו לבחון הוא:

האם מדובר בהפרה שהושלמה, ולכן אין עוד מקום ליתן צו מכוח פקודת בזיון בית-המשפט?

סוגיה זו נדונה ב-ע"פ (מחוזי חיפה) 80610-01-19 **שיינר נ' נציבות הבית המשותף** (ניתן ביום 5.3.19) פסקאות 35+36. באותו מקרה הופר צו של המפקחת על המקרקעין שקבעה, שאין המערער (שם), רשאי לבנות על הגג אלא על תילו של מבנה קודם שנהרס, ונאסר עליו לחרוג ממנו, אלא בהסכמת שאר הדיירים, ואולם הסכמה כזו לא ניתנה, והמערער חרג בבנייה מן המותר.

בית-המשפט שלערעור קבע שם:

"35. ניתן היה לומר כי המדובר בהפרה שהושלמה ולכן אין מקום ליתן צו מכוח פקודת הביזיון, אלא שהפסיקה והספרות מורים כי במקרים בהם ניתן לכופ את הממרה להשיב את המצב לקדמותו - עדיין יש תכלית בנקיטת סנקציות מכוח פקודת הביזיון. בהקשר זה אפנה לאמור בספרו של משה קשת, 'ביזיון בית-המשפט' 2002, בעמ' 146 ואילך, שם נסקרות ההלכות לפיהן, על בית-המשפט לבדוק אם הפרת ההחלטה השיפוטית "המבזה" ניתנת לתיקון בידי המבזה, שאז יש מקום להטיל סנקציה שמושתתת על הציפיה שהמבזה יתקן את דרכיו, והסנקציה תהא כזו שהיא צופה פני עתיד במובן זה שיהיה בה כדי לגרום למבזה לחדול מביזיו, אגב הפנייה לאסמכתאות בפסיקה, לרבות הקביעה בהמ' 816/69 עכווי נ' רביע קיאל, פ"ד כד(1) 318, בעמ' 32, לאמור:

"מקום שאדם עבר על לא-תעשה ואין לו האפשרות להשיב דברים לקדמותם, שום אמצעי כפיה לא יהא עוד בר-פועל כדי לכופ ציות. סנקציה שהוטלה על אדם כזה יכולה רק להיות עונשית, ולא לכך מיועד סעיף 6 הנ"ל, אך מקום שיש ביד אדם להשיב את המצב לקדמותו, כופין אותו על-יסוד סעיף 6."

36. במצב הדברים הקיים בתיק זה - יש לאפשר למערער שהות מעבר לשהות שקצב לו כב' השופט קמא למיצוי האפשרות להשיג את הסכמת הדיירים הנדרשת (אף אם בתנאים אלו או אחרים ואף אם לאחר הליכים משפטיים אחרים), שכן אחרת - המשמעות אמורה להיות הריסת הבנייה (שכן המערער לא יוכל להמשיך ולשלם קנס יומי לעד)" (ההדגשה שלנו).

נזכיר גם כאן שבמקרה הנ"ל דובר ברכוש משותף שהזכויות בו ניתנו לכל הדיירים, זכויות שלא ניתנות לחלוקה ולפירוק, ובו דובר בסעד סופי וחלוט ולא בסעד זמני.

זאת ועוד ראוי להפנות לדברים שנאמרו בספרו של משה קשת, "ביזיון בית משפט", 2002, בעמ' 155:

"הפועל היוצא הוא כי כל הפרה של צו שיפוטי, אשר מבקשים לאכפו על פי סעיף 6 לפקודה, מחייבת בדיקת הבחנה בין הפרה, שנבצר מהמשיב או הנתבע לגרום לתיקונה, לבין הפרה, שיש בידי בעלי הדין להשיב מצב לקדמותו, לגרום להפסקת ההפרה או לקיים את הצו השיפוטי.

בנוסף לכך ראו ע"פ 281/80 לגו מ. למלשטריין בע"מ נגד בר רם בע"מ ואח', פ"ד לד(4) 557, בעמ' 559, שם נכתב:

"פניו של הצו הניתן במסגרת הסמכויות המוקנות לבית המשפט על פי סעיף 6 הן לעתיד והוא בא לקבוע סנקציה אשר חיוב העולה ממנה יהיה בו כדי להניא את הצד המפר מהמשך פועלו הפסול. תכליתו של הצו היא לכפות ציות בעתיד ולא לענוש בשל מה שאירע בעבר".

53. מהתם להכא: סבורים אנו, כי בדרך דומה ראוי לנהוג במקרה שבפנינו, דהיינו, לקצוב פרק זמן שבמהלכו יוכלו המערערים להגיע להסכמה בכתב הן עם המשיבה והן עם כל שאר בעלי הזכויות במקרקעין לפיה אין מבנה המגורים מפריע למימוש פירוק השיתוף במקרקעין, או שלחלופין, תינתן עד לתאריך **1.6.2021** החלטה על ידי בית-משפט השלום הדין בפירוק השיתוף במקרקעין (כב' השופט מ. עלי), על-כך שמבנה המגורים שהקימו המערערים אינו מפריע למימוש פירוק השיתוף במקרקעין.

שהות זו תועמד לרשות המערערים עד לתאריך 1.6.2021.

ככל שהמערערים ימשיכו להפר בעתיד את צו המניעה הארעי מיום 2.11.17 וכן את צו המניעה הזמני מיום 13.11.2017 בכך שלא ישיגו עד לתאריך **1.6.2021** הסכמה בכתב של המשיבה -על-כך שמבנה המגורים נשוא הדיון אינו מפריע למימוש פירוק השיתוף במקרקעין, או לחלופין, שתינתן עד לאותו מועד החלטה על ידי בית-משפט השלום הדין בפירוק השיתוף (כב' השופט מוחמד עלי), על-כך שמבנה המגורים שהקימו המערערים אינו מפריע למימוש פירוק השיתוף במקרקעין, ולמרות זאת, הבנייה שבוצעה על ידי המערערים או מי מהם בחלקה נשוא הדיון מאז תאריך 2.11.17 (מועד מתן צו המניעה הארעי) תישאר על כנה והמערערים לא יחזירו את המצב לקדמותו, יהא עליהם, ביחד, לשלם קנס לאוצר המדינה בסך של **15,000 ₪ לגבי כל שבוע, החל מיום 1.6.2021**.

54. התוצאה מכל האמור לעיל, היא שהערעור מתקבל בחלקו כך שחלף החלטת בית-משפט השלום מיום

3.7.19 ניתנת ההחלטה הבאה:

(1) תשלום הקנס המידי בסכום של 100,000 ₪, כפי שהורה בית-משפט השלום עומד בעינו ללא שינוי.

(2) אנו מבטלים את צווי העשה שניתנו בסעיפים 2 ו-3 להחלטת בית משפט השלום והמובאים באותו סדר בסעיף 1 לפסק דינו, וכפועל יוצא מכך אנו מבטלים גם את סעיף 4 בהחלטה של בית משפט השלום.

(3) במקום הוראת ההריסה, הקנס הנוסף למקרה של אי-ביצוע ההריסה, והמאסר, יבוא כל האמור בפסקה 53 של פסק דינו; קרי:

"ככל שהמערערים ימשיכו להפר בעתיד את צו המניעה הארעי מיום 2.11.17 וכן את צו המניעה הזמני מיום 13.11.2017 בכך שלא ישיגו עד לתאריך 1.6.2021 הסכמה בכתב של המשיבה -על-כך שמבנה המגורים נשוא הדיון אינו מפריע למימוש פירוק השיתוף במקרקעין, או לחלופין, שתינתן עד לאותו מועד החלטה על ידי בית-משפט השלום הדן בפירוק השיתוף (כב' השופט מוחמד עלי), על-כך שמבנה המגורים שהקימו המערערים אינו מפריע למימוש פירוק השיתוף במקרקעין, ולמרות זאת, הבנייה שבוצעה על ידי המערערים או מי מהם בחלקה נשוא הדיון מאז תאריך 2.11.17 (מועד מתן צו המניעה הארעי) תישאר על כנה והמערערים לא יחזירו את המצב לקדמותו, יהא עליהם, ביחד, לשלם קנס לאוצר המדינה בסך של 15,000 ₪ לגבי כל שבוע, החל מיום 1.6.2021".

(4) ההוצאות בסכום של 10,000 ₪ שקבע בית-משפט השלום עומדות בעין.

(5) בערכאה זו לא יהא צו להוצאות.

55. למניעת ספק, רואים אנו לנכון להדגיש, שאין בכל האמור בפסק דינו כדי לגרוע כמלוא הנימה מן החובה הברורה לקיום כל הוראותיו של חוק התכנון ובניה, התשכ"ה-1965.

56. בנסיבות העניין, מצאנו לנכון להביא לידיעת כב' השופט מוחמד עלי הדן בתובענה לפירוק שיתוף את הצורך והדחיפות המתבקשת לקדם את הדיון בתובענה שבפניו, הכל במידת האפשר (כפוף לאילוצי יומנו).

57. לפיכך, אנו מורים למזכירות בית המשפט להמציא עותק פסק הדין לעיון כב' השופט מוחמד עלי, הדין בת"א 23055-05-19, בבית משפט שלום בקריות.

ניתן היום, ט' אדר תש"ף, 5 מרץ 2020, במעמד הנוכחים.

ש' שטמר, שופטת
עמיתה

כ' סעב, שופט

י' גריל, שופט עמית
[אב"ד]